

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

17. července 2008*

Ve věci C-94/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Arbeitsgericht Bonn (Německo) ze dne 4. listopadu 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 20. února 2007, v řízení

Andrea Raccanelli

proti

Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, A. Borg Barthet a E. Levits (zpravodaj),
sudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: M. Poiares Maduro,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc-Sławiczek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. dubna 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV
A. Schülzchenem, Rechtsanwalt,

- za Komisi Evropských společenství V. Kreuzitzem a G. Rozetem, jako
zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta,
rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 39 ES a článku 7 nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (Úř. věst. L 257, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 15).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi A. Raccanellim a Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV (dále jen „MPG“) ve věci pracovního vztahu, do něhož údajně A. Raccanelli vstoupil s Max-Planck-Institut pro Radioastronomie, se sídlem v Bonnu (dále jen „MPI“), který je organizací patřící do MPG.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Článek 1 nařízení č. 1612/68, obsažený v jeho hlavě I, nazvané „Přístup k zaměstnání“, uvádí:

„1. Každý státní příslušník členského státu má právo, bez ohledu na místo svého bydliště, na přístup k zaměstnání a na jeho výkon na území jiného členského státu v souladu s právními a správními předpisy, které upravují zaměstnávání státních příslušníků tohoto státu.

2. Na území jiného členského státu požívá zejména stejné přednosti pro přístup k volnému zaměstnání, jakou mají státní příslušníci tohoto státu.“

- 4 Článek 7 nařízení č. 1612/68, který je uveden v jeho hlavě II, nazvané „Výkon zaměstnání a rovnost zacházení“, zní následovně:

„1. S pracovníkem, který je státním příslušníkem členského státu, nesmí být na území jiného členského státu z důvodu jeho státní příslušnosti zacházeno jinak než s tuzemskými pracovníky, jde-li o podmínky zaměstnávání a pracovní podmínky, zejména z oblasti odměňování, propouštění a návratu k povolání nebo opětovného zaměstnání, pokud se stal nezaměstnaným.

2. Požívá stejné sociální a daňové výhody jako tuzemští pracovníci.

[...]

4. Jakékoli ustanovení v kolektivní nebo individuální smlouvě nebo v jiném kolektivním ujednání, týkající se přístupu k zaměstnání, zaměstnání, odměňování a jiných pracovních podmínek nebo podmínek skončení pracovního poměru, je od počátku neplatné, pokud stanoví nebo povoluje diskriminační podmínky vůči pracovníkům, kteří jsou státními příslušníky jiných členských států.“

Vnitrostátní právní úprava

- 5 Z vnitrostátní právní úpravy vyplývá, že se pojmem „pracovní smlouva BAT/2“ nebo „pracovní místo na poloviční úvazek BAT IIa“ rozumí smlouva uzavřená na základě stupně IIa platové tabulky kolektivní smlouvy spolkových zaměstnanců (BAT), ve znění platném v době rozhodné z hlediska skutečností v původním řízení, která stanoví pracovní dobu odpovídající 50 % pracovní doby zaměstnání na plný úvazek.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 6 MPG je podle německého soukromého práva založena ve formě obecně prospěšného sdružení. Spravuje v Německu a v dalších evropských státech řadu vědeckovýzkumných ústavů.
- 7 Tyto výzkumné ústavy, nazvané „Max-Planck-Institute“, se v obecném zájmu věnují základnímu výzkumu v přírodních, biologických, humanistických a sociálních vědách.
- 8 MPG provádí dva druhy podpory mladých výzkumníků, v jejichž rámci zejména mohou tito výzkumníci připravit svou dizertační práci, a sice ve formě stipendijní smlouvy a pracovní smlouvy.
- 9 Oba druhy podpory doktorandů se v zásadě liší tím, že:
 - příjemce stipendia není nijak povinen pro dotýčný ústav pracovat, nýbrž se může věnovat výlučně činnostem týkajícím se jeho dizertační práce, zatímco
 - osoba, se kterou byla uzavřena smlouva na pracovní místo na poloviční úvazek BAT IIa, je povinna pro ústav, který ji zaměstnává, pracovat a může zařízení ústavu pro svou dizertační práci používat pouze mimo svoji pracovní dobu.
- 10 Mimoto se oba typy smluv rovněž liší z hlediska daňových povinností smluvních stran a začleněním do jejich systému sociálního zabezpečení.

- 11 Příjemci stipendia jsou tak osvobozeni od daně z příjmů a nejsou začleněni do systému sociálního zabezpečení. Naopak výzkumníci, kteří zastávají pracovní místo na poloviční úvazek BAT IIa, uvedené dani podléhají a musejí platit pojistné na sociální zabezpečení odpovídající jejich zaměstnání.
- 12 Andrea Raccanelli, italský státní příslušník, pracoval v období od 7. února 2000 do 31. července 2003 v MPI v rámci vypracování své dizertační práce. Jeho činnosti se zakládaly na jím podepsaném dopise MPI ze dne 7. února 2000.
- 13 Tímto dopisem mu MPI poskytl měsíční stipendium pro období od 7. února 2000 do 6. února 2002, aby mu umožnil přípravu doktorátu v Německu a v zahraničí na téma „vývoj bolometrické kamery pro vlnové délky pod 300 μm “.
- 14 Uvedený dopis zní následovně:

„Přijetí studijního stipendia Vás zavazuje věnovat se zcela účelu stipendia. Výkon jiné činnosti podléhá předchozímu souhlasu vedení ústavu.

Stipendium je vypláceno jako příspěvek na vaši obživu, nikoli jako protiplnění za vaši vědeckou činnost.

Přijetí stipendia Vás nezavazuje k výkonu činnosti pro Max-Planck-Gesellschaft v pracovněprávním vztahu. Stipendium je tedy podle § 3 bodu 44 zákona o dani z příjmů (Einkommensteuergesetz) osvobozeno od daně z příjmu, jakož i podle § 6 bodu 22 prováděcího nařízení k dani ze mzdy (Lohnsteuerdurchführungsve-

rordnung) osvobozeno od daně ze mzdy, a rovněž tedy i od pojistného na sociální zabezpečení.“

- 15 Dodatkem ze dne 29. listopadu 2001 k „doktorandské smlouvě“ byla tato smlouva prodloužena do 6. srpna 2002 a následně do 6. května 2003. Pro období od 7. května 2003 do 31. července 2003 uzavřely smluvní strany dne 19. května 2003 následující dohodu:

„Pan Raccanelli bude v období od 7. května 2003 do 31.července 2003 přítomen v našem ústavu jako host. Ústav mu poskytne vhodné pracoviště a poskytne mu podporu prostřednictvím svých spolupracovníků.

Ostatní zařízení mu jsou k dispozici v rámci řádu ústavu a s ním souvisejících předpisů; pan Raccanelli se zavazuje tyto předpisy dodržovat.

Pobytem jako host nevzniká žádný pracovněprávní vztah, stejně tak nebude vyplácena pracovní odměna.

[...]“

- 16 Andrea Raccanelli podal žalobu u Arbeitsgericht Bonn směřující zejména k určení toho, že mezi ním a MPG existoval v období od 7. února 2000 do 31. července 2003 pracovněprávní vztah.
- 17 Andrea Raccanelli tvrdí, že s ním během tohoto období bylo zacházeno stejným způsobem jako s německými doktorandy, kteří uzavřeli smlouvu na pracovní místo na poloviční úvazek BAT IIa, přičemž uvedené smlouvy, které mimo jiné obsahovaly výhodu začlenění do systému sociálního zabezpečení, byly podle něho vyhrazeny těmto studentům.

18 MPG tato tvrzení odmítá.

19 Aniž by se vyjadřoval ke skutkovým aspektům smluvního poměru existujícího mezi oběma stranami v průběhu uvedeného období, předkládající soud vychází ze zásady, že stupeň osobní závislosti A. Raccanelliho vůči MPI nestačí k tomu, aby byla připuštěna existence pracovněprávního vztahu mezi nimi.

20 Uvedený soud se táže, zda je MPG, s ohledem na skutečnost, že existuje ve formě sdružení soukromého práva, vázána zásadou zákazu diskriminace jako v případě, že by se jednalo o veřejnoprávní organizaci.

21 Za těchto podmínek se Arbeitsgericht Bonn rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1. Je třeba žalobce považovat za pracovníka ve smyslu pojmu ‚pracovník‘ podle práva Společenství, pokud není zavázán vykonávat více práce než doktorandi s pracovní smlouvou BAT/2?

2. V případě, že je třeba otázku 1 zodpovědět záporně: je článek 7 nařízení [...] č. 1612/68 [...] třeba vykládat v tom smyslu, že neexistenci diskriminace lze konstatovat pouze tehdy, pokud měl žalobce před zahájením své doktorandské činnosti u žalované přinejmenším právo si vybrat mezi pracovní smlouvou a studijním stipendiem?

3. V případě, že je třeba otázku 2 zodpovědět tak, že žalobci měla být poskytnuta možnost uzavřít pracovní smlouvu, je třeba položit následující otázku:

Jaké právní důsledky vzniknou v případě diskriminace cizích státních příslušníků?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 22 MPG ve svých písemných vyjádřeních tvrdí, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce musí být odmítnuta jako nepřípustná.
- 23 Podle MPG totiž předkládající soud jednak nezjistil skutkové okolnosti sporu mezi účastníky původního řízení, a jednak položené předběžné otázky neodůvodnil. Soudní dvůr tak údajně nemá k dispozici údaje nezbytné pro to, aby na tyto otázky mohl účinně odpovědět.
- 24 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že podle ustálené judikatury Soudního dvora potřeba dospět k výkladu práva Společenství, který by byl užitečný pro vnitrostátního soudce, vyžaduje, aby tento soudce vymezil skutkový a právní rámec, ze kterého vychází otázky, které pokládá, nebo aby alespoň vysvětlil skutkové předpoklady, na kterých jsou tyto otázky založeny (rozsudky ze dne 17. února 2005, *Viacom Outdoor*, C-134/03, Sb. rozh. s. I-1167, bod 22, a ze dne 14. prosince 2006, *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, C-217/05, Sb. rozh. s. I-11987, bod 26).

- 25 Krom toho informace poskytnuté v předkládacích rozhodnutích mají nejen umožnit Soudnímu dvoru, aby podal užitečné odpovědi, ale rovněž poskytnout vládám členských států, jakož i ostatním zúčastněným možnost předložit vyjádření v souladu s článkem 20 statutu Soudního dvora (usnesení ze dne 2. března 1999, *Colonia Versicherung* a další, C-422/98, Recueil, s. I-1279, bod 5, a rozsudek ze dne 8. listopadu 2007, *Schwibbert*, C-20/05, Sb. rozh. s. I-9447, bod 21).
- 26 Aby bylo možné se ujistit, že informace poskytnuté *Arbeitsgericht Bonn* odpovídají těmto požadavkům, je třeba vzít v potaz povahu a dosah položených otázek (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, bod 29).
- 27 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že je první předběžná otázka velmi obecná v tom smyslu, že vyžaduje výklad pojmu „pracovník“ podle práva Společenství, jak vyplývá z článku 39 ES a článku 7 nařízení č. 1612/68.
- 28 Otázky podpůrně položené *Arbeitsgericht Bonn* se týkají zásady zákazu diskriminace, který je předmětem článku 12 ES.
- 29 Nicméně, i když je pravda, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje mezery ohledně jak vylíčení skutkového stavu v původním řízení, tak i odůvodnění této žádosti, nic to nemění na tom, že Soudní dvůr disponuje dostatečnými poznatky, které umožňují určit dosah položených otázek a vyložit dotyčná ustanovení práva Společenství tak, aby tyto otázky byly užitečně zodpovězeny.
- 30 Mimoto jak Komise Evropských společenství, tak, v určité míře, MPG považovaly za možné předložit, na základě údajů poskytnutých předkládajícím soudem, vyjádření před Soudním dvorem.

- 31 Za těchto okolností je třeba mít za to, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K věci samé

K první otázce

- 32 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda výzkumník nacházející se v takové situaci, jako je situace žalobce v původním řízení, to znamená připravující svou dizertační práci na základě stipendijní smlouvy uzavřené s MPG, musí být považován za pracovníka ve smyslu článku 39 ES, pokud je zavázán vykonávat stejné množství práce jako výzkumník připravující svou dizertační práci na základě pracovní smlouvy BAT/2 uzavřené s tímto sdružením.
- 33 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora pojem „pracovník“ ve smyslu článku 39 ES má význam na úrovni Společenství a nesmí být vykládán restriktivním způsobem. Za „pracovníka“ musí být považován každý, kdo vykonává skutečnou a efektivní činnost, s výjimkou takových činností, které jsou natolik omezené, že jsou čistě okrajové a vedlejší. Pracovněprávní vztah je podle této judikatury charakterizován okolností, že určitá osoba vykonává po určitou dobu ve prospěch jiné osoby a pod jejím vedením činnosti, za které protihodnotou pobírá odměnu (viz zejména rozsudky ze dne 3. července 1986, Lawrie-Blum, 66/85, Recueil, s. 2121, body 16 a 17; ze dne 23. března 2004, Collins, C-138/02, Recueil, s. I-2703, bod 26, a ze dne 7. září 2004, Trojani, C-456/02, Sb. rozh. s. I-7573, bod 15).
- 34 Status žalobce v původním řízení jako pracovníka by tak mohl být uznán pouze v případě, že by předkládající soud, který je jediný příslušný k tomu, aby posoudil skutkové okolnosti věci v původním řízení, v této věci konstatoval existenci znaků

zakládajících jakýkoli pracovněprávní vztah, totiž vztah podřízenosti a vyplácení odměny.

35 Jelikož má tedy předkládající soud ověřit existenci kritérií uvedených v bodě 33 tohoto rozsudku, vyplývá z toho, že by se jeho přezkum měl týkat zejména obsahu doktorandské smlouvy a dodatku k této smlouvě, jakož i podmínek plnění těchto aktů.

36 Ačkoli je na základě předchozích úvah třeba dojít k závěru, že status A. Raccaneliho jako pracovníka ve smyslu článku 39 ES musí být určen objektivně podle kritérií uvedených v bodě 33 tohoto rozsudku, nelze naproti tomu vyvodit žádný závěr, pokud jde o uvedený status, ze srovnání práce vykonané žalobcem v původním řízení s prací vykonanou, resp. která má být vykonána, výzkumníkem připravujícím dizertační práci na základě pracovní smlouvy BAT/2 uzavřené s MPG.

37 Za těchto okolností je třeba na první otázku odpovědět tak, že výzkumník nacházející se v takové situaci, jako je situace žalobce v původním řízení, to znamená připravující svou dizertační práci na základě stipendijní smlouvy uzavřené s MPG, musí být za pracovníka ve smyslu článku 39 ES považován, pouze pokud je jeho činnost vykonávána po určitou dobu, podle pokynů ústavu patřícího k tomuto sdružení a pokud jako protihodnotu za tuto činnost pobírá odměnu. Předkládajícímu soudu přísluší, aby provedl skutková šetření nezbytná pro posouzení toho, zda tomu tak je ve věci, která mu byla předložena.

K druhé otázce

38 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda neexistenci diskriminace lze konstatovat pouze tehdy, pokud měl žalobce v původním řízení před zahájením své doktorandské činnosti u MPG přinejmenším právo si vybrat mezi pracovní smlouvou a studijním stipendiem.

39 Úvodem je třeba zdůraznit, že otázka, zda A. Raccanelli, aniž by měl status pracovníka ve smyslu článku 39 ES a článku 7 nařízení č. 1612/68, měl mít z důvodu praxe sledované MPG právo si vybrat mezi stipendijní smlouvou a pracovní smlouvou BAT/2, je otázkou vnitrostátního práva, o níž Soudnímu dvoru nepřísluší rozhodnout.

40 Z druhé části odůvodnění předkládacího rozhodnutí však vyplývá, že podstatou druhé otázky Arbeitsgericht Bonn je, zda je MPG, bez ohledu na skutečnost, že existuje ve formě sdružení soukromého práva, vázána zásadou zákazu diskriminace, jako by byla veřejnoprávní organizací, a zda z toho tudíž pro toto sdružení vyplývá povinnost poskytnout A. Raccanellimu právo si vybrat mezi stipendijní smlouvou a pracovní smlouvou.

41 V tomto ohledu je třeba jednak připomenout, že podle článku 39 ES volný pohyb pracovníků uvnitř Evropského společenství předpokládá odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky (rozsudek ze dne 6. června 2000, Angonese, C-281/98, Recueil, s. I-4139, bod 29).

42 Zároveň je třeba uvést, že zásada zákazu diskriminace uvedená v článku 39 ES je vyjádřena obecně a že není určena konkrétně členskými státy nebo veřejnoprávními organizacím.

43 Soudní dvůr tak rozhodl, že zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti platí nejen pro činnost veřejných orgánů, ale vztahuje se i na právní úpravy jiné povahy, jejichž cílem je upravit kolektivním způsobem závislou činnost a poskytování služeb (viz rozsudek ze dne 12. prosince 1974, Walrave a Koch, 36/74, Recueil, s. 1405, bod 17, jakož i výše uvedený rozsudek Angonese, bod 31).

- 44 Soudní dvůr totiž měl za to, že odstranění překážek volného pohybu osob mezi členskými státy by bylo ohroženo, kdyby zrušení překážek státního původu mohlo být neutralizováno překážkami vyplývajícími z výkonu právní autonomie sdružení a organizací nespádajících pod veřejné právo (viz výše uvedený rozsudek *Walrave a Koch*, bod 18, jakož i rozsudek ze dne 15. prosince 1995, *Bosman*, C-415/93, Recueil, s. I-4921, bod 83).
- 45 Soudní dvůr rovněž došel k závěru, pokud jde o článek 39 ES, který uvádí základní svobodu a představuje zvláštní uplatnění obecného zákazu diskriminace obsaženého v článku 12 ES, že zákaz diskriminace platí i pro všechny dohody, jež mají kolektivně upravovat zaměstnání, jakož i pro smlouvy mezi jednotlivci (viz rozsudek ze dne 8. dubna 1976, *Defrenne*, 43/75, Recueil, s. 455, bod 39, jakož i výše uvedený rozsudek *Angonese*, body 34 a 35).
- 46 Je tedy třeba mít za to, že se zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti, uvedený v článku 39 ES, uplatní rovněž na taková sdružení soukromého práva, jako je MPG.
- 47 Pokud jde o otázku, zda z toho pro MPG vyplývá povinnost poskytnout A. Raccanellimu právo vybrat si mezi stipendijní smlouvou a pracovní smlouvou, je třeba odpovědět, že podle ustálené judikatury Soudního dvora diskriminace spočívá v použití odlišných pravidel na srovnatelné situace nebo v použití stejného pravidla na odlišné situace (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 29. dubna 1999, *Royal Bank of Scotland*, C-311/97, Recueil, s. I-2651, bod 26). Předkládajícímu soudu přísluší zjistit, zda z důvodu použití odlišných pravidel na srovnatelné situace za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, možné odepření uvedeného výběru znamenalo nerovné zacházení mezi tuzemskými a zahraničními doktorandy.
- 48 Za těchto podmínek je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že takové sdružení soukromého práva, jako je MPG, musí vůči pracovníkům ve smyslu článku 39 ES

dodržovat zásadu zákazu diskriminace. Předkládajícímu soudu přísluší zjistit, zda za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, došlo k nerovnému zacházení mezi tuzemskými a zahraničními doktorandy.

K třetí otázce

49 Svou třetí otázkou se předkládající soud táže, jaké právní důsledky vzniknou v případě diskriminace zahraničního doktoranda vyplývající ze skutečnosti, že tomuto doktorandovi nebyla poskytnuta možnost uzavřít pracovní smlouvu s MPG.

50 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že ani článek 39 ES, ani ustanovení nařízení č. 1612/68 neukládají členským státům nebo takovým sdružením, jako je MPG, přijmout určité opatření pro případ porušení zákazu diskriminace, nýbrž jim ponechává svobodu volby mezi různými řešeními vhodnými k uskutečnění cíle příslušných ustanovení v závislosti na různých situacích, které mohou nastat (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 10. dubna 1984, von Colson a Kamann, 14/83, Recueil, s. 1891, bod 18, jakož i ze dne 11. října 2007, Paquay, C-460/06, Sb. rozh. s. I-8511, bod 44).

51 Jak uvádí Komise ve svých písemných vyjádřeních, přísluší proto předkládajícímu soudu, aby s ohledem na vnitrostátní právní předpisy použitelné v oblasti mimosmluvní odpovědnosti posoudil povahu náhrady škody, kterou může žalobce v původním řízení oprávněně uplatňovat.

52 Za těchto podmínek je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že v případě, že by se žalobce v původním řízení mohl opodstatněně dovolávat náhrady škody způsobené

diskriminací vůči němu, příslušelo by předkládajícímu soudu, aby s ohledem na vnitrostátní právní předpisy použitelné v oblasti mimosmluvní odpovědnosti posoudil povahu náhrady škody, kterou může žalobce v původním řízení oprávněně uplatňovat.

K nákladům řízení

- 53 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

- 1) Výzkumník nacházející se v takové situaci, jako je situace žalobce v původním řízení, to znamená připravující svou dizertační práci na základě stipendijní smlouvy uzavřené s Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV, musí být považován za pracovníka ve smyslu článku 39 ES, pouze pokud je jeho činnost vykonávána po určitou dobu, podle pokynů ústavu patřícího k tomuto sdružení a pokud jako protihodnotu za tuto činnost pobírá odměnu. Předkládajícímu soudu přísluší, aby provedl skutková šetření nezbytná pro posouzení toho, zda tomu tak je ve věci, která mu byla předložena.

- 2) **Takové sdružení soukromého práva, jako je Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften eV, musí vůči pracovníkům ve smyslu článku 39 ES dodržovat zásadu zákazu diskriminace. Předkládajícímu soudu přísluší zjistit, zda za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, došlo k nerovnému zacházení mezi tuzemskými a zahraničními doktorandy.**

- 3) **V případě, že by se žalobce v původním řízení mohl opodstatněně dovolávat náhrady škody způsobené diskriminací vůči němu, příslušelo by předkládajícímu soudu, aby s ohledem na vnitrostátní právní předpisy použitelné v oblasti mimosmluvní odpovědnosti posoudil povahu náhrady škody, kterou může žalobce v původním řízení oprávněně uplatňovat.**

Podpisy.